

x in de kantlijn betreft de vraag
- " " " " het antwoord

N A D R U K V E R B O D E N !

Goeden avond vrienden,

Na deze begroeting volgt dan de gebruikelijke waarschuwing betreffende het niet alwetend zijn van de intelligenties, dat zij ook fouten kunnen maken en de raad aan ons om zelf na te denken over hetgeen er gezegd wordt, en vervolgt dan woordelijk: En dan kunnen we dus nu gaan beginnen met het eerste onderwerp, een onderwerp zoals U weet dat wijzelve kiezen. Wij zijn dan op het ogenblik aan het begin - de vorige week hebben wij dat al zo'n beetje ingeleid - van een reeks beschouwingen die zullen trachten aan te tonen hoe het milieu, de omgeving, de algemene toestand van de wereld enz. direct in verbinding staat met de geestelijke bewustwording van de mens, de mogelijkheden daartoe enz. En als eerste onderwerp heb ik gekozen ECONOMIE EN BEWUSTWORDING. Ongetwijfeld zal deze titel sommigen van U wat vreemd in de oren klinken, maar ^{wacht} U even af met Uw oordeel totdat ik U mijn materiaal heb voorgelegd. Het is vaststelbaar dat daar waar een te grote welvaart heerst, de geestelijke ontwikkeling sterk in het gedrang komt. Waar men n.l. teveel van alles heeft, is er een voortdurend zoeken naar nieuwe stoffelijke prikkel en begeerte; en de mogelijkheid om stoffelijk zoveel te beleven en te ervaren is maar al te vaak een hinderpaal voor het voorwaarts gaan op het geestelijk pad. De mens die iets bezit, stoffelijk, zal over het algemeen trachten om zijn bezit, het handhaven van zijn positie e.d., gepaard te doen gaan met een geestelijke bewustwording. En dit nu is niet altijd mogelijk. De mens die door zijn begeerten en zijn angsten wordt gedreven tot een bepaalde levenshouding, zal nooit in staat zijn zijn werkelijke geestelijke aanvaarding, realisatie en opvatting uit te leven ook in zijn dagelijks stoffelijk bestaan. Het resultaat is dan dat er een strijd bestaat tussen stoffelijke en geestelijke waarde, waarbij de beide een ervaringsleven scheppen dat onharmonisch is en niet zeer bevorderend voor een vergroting van het geestelijk bewustzijn. Leeft de mens te armelijk, te armoezig, dan zien we al het gelijke gebeuren: hij wordt volledig opgeslurpt, geabsorbeerd door zijn strijd om het bestaan. Een korst brood wordt belangrijker dan een hemelrijk, en de mogelijkheid om een dak boven je hoofd te hebben is meer waard dan alle geestelijke wijsheid in alle eeuwen op aarde gesproken. Je hebt geen tijd om eraan te denken en geen lust. Je moet jezelf handhaven als mens, je moet proberen om te leven. Resultaat? Ook een te grote armoede zal bij de doorsnee mens een vermindering van geestelijke bewustwording kunnen betekenen. En dan komen we vanzelf terecht bij de economie. Want uiteindelijk de doorsnee welvaart van de mens wordt bepaald door de economische verhoudingen over de wereld. Als morgen de industrieën in alle landen in staat zijn om zelf verfijnde producten te produceren, terwijl gelijktijdig de belangstelling voor groente, bloembollen enz. vermindert, dan lijdt U armoede in Nederland. Als de vraag groter wordt, dan wordt de welvaart groter. Wanneer er een teveel aan iets is op de wereldmarkt, dan betekent dat verliezen en zorgen; is er een tekort dan betekent het een koortsachtig jagen naar weelde en vinden we zelfs dergelijke excessen als b.v. de bloembollenspeculatie in de zestiende eeuw, waar bij veilingen o.a. vlak in de buurt van den Haag, in Delft, bedragen van vijf-zesduizend gulden - en dat in die tijd - werden betaald voor een tulpenboom waarvan met nieteens wist wat voor een bloem daaruit zou komen. Dan wordt de mens dus dwaas. Wat is economisch juist? De juiste economie stelt de mens in staat om te leven. Geef die mens een redelijk welvaartsniveau, zonder hem daarom alle mogelijkheid tot leven, tot begeren en streven te ontnemen. Een maatschappij die het de mens onmogelijk maakt door eigen initiatief verder te komen, zal in vele gevallen een streven doen ontstaan naar een andere vrijheid, en in sommige gevallen leidt dit tot een geestelijk streven. In bepaalde absolutistische staten hebben wij echter wel gezien dat het ook een andere kant uit kan gaan en dat vaak dan kleine stoffelijke dingen, kleine ergenissen zo belangrijk worden, dat de geestelijke bewustwording daar geheel bij inschiet; men heeft eenvoudig geen tijd meer om zich de geestelijke consequenties van zijn eigen daden te realiseren. De juiste economie geeft dus de mens vrijheid, welvaart en arbeid. Arbeid is noodzakelijk. Denk niet dat iemand die zich afzondert in ledigheid van alle mensen, zich alleen bezighoudend met het geestelijke, werkelijk kan komen tot een bewustzijnsuitbreiding, tot een verantwoorde geestelijke groei. De mens moet deelnemen aan het scheppingsproces dat de mensheid uitvoert op deze wereld op het ogenblik. Men móet actief zijn. Hoe

meer deze activiteit strookt met de eigen geaardheid van de mens plus diens capaciteiten, hoe groter de arbeidsvreugde en arbeidsbevrediging. Hoe groter deze bevrediging en vreugde in het leven, hoe meer de mens ook in zal gaan op geestelijke achtergronden, meestal uitgaande dan vanuit zijn eigen beroep. Wij moeten dus bij onze economie nog iets verder stellen als noodzaak. De wereld-economie moet zodanig geleid zijn dat zij de eenling vrijheid latende, anderzijds arbeidsgelegenheid schept in overeenstemming, niet met de behoefte der maatschappij maar met de behoefte der eenling, zodat ieder z'n werk dáár kan vinden waar hij het zelve zoekt, ieder in z'n werkkring kan vinden wat hij begeert. Ik geef toe, betrekkelijk fictief. Toch zouden deze omstandigheden de meest gunstige genoemd moeten worden. Ik wil nu op het ogenblik een poging wagen om de huidige economische toestand te analyseren. Verdenkt U mij a.u.b. niet van enige poging om politieke invloed uit te oefenen, want het is verre van mij om iets dergelijks te bedoelen. Politiek interesseert mij niet, wel geestelijke groei en bewustwording, wel het geluk en de gezondheid der mensheid. Uw wereld op het ogenblik heeft een economie die voortdurend gebonden is aan een productie die ligt boven het verbruiksniveau. Het klinkt misschien wat vreemd om dit zo uit te drukken, toch is het waar. Men kan n.l. werken - voor degenen die economie kennen - in de Gaussekromme, bij de onderste knik, dus waar de hoogst mogelijke steilheid van rendabiliteit voor een fabriek, voor arbeid enz. begint. Men kan ook werken in de bovenste knik. Nu zien wij dat zeer vele fabricageprocessen zich moeten gaan instellen op de massa. Elke industrie, tot zelfs de landbouw toe, die ook een industrie genoemd mag worden in de moderne verhoudingen, probeert met zo weinig mogelijk mankracht, zoveel mogelijk producten ter beschikking te stellen op de wereldmarkt. Het resultaat is dat de mens heel vaak z'n werkelijke vaktrots kwijtraakt; dat de arbeid, eens een vreugde omdat men iets tot stand kon brengen, langzaam maar zeker wordt teruggebracht tot een ongeïnteresseerd trekken aan hendeltjes en drukken op knoppen. Dit heeft met zich mee gebracht een vervlakking van geestelijk peil bij een groot gedeelte der arbeiders die in dit proces zijn opgenomen. Zij hebben immers niets meer om trots op te zijn. Ze zijn bang hun baantje te verliezen, ze hebben eisen te stellen, want ook dat is een verschijnsel van deze toestand. Men kan als werknemer eisen aan z'n werkgever gaan stellen, men tracht steeds groter weelde te verwerven, men tracht steeds verder vooruit te komen in zuiver stoffelijk opzicht, zonder daarachter een vrede te kennen, een vreugde die meer loon betekent dan hetgeen in het loonzakje komt of hetgeen wordt overgeschreven op Uw bankrekening. En daar schuilt nu een grote fout. Wanneer men alles gaat projecteren op een meer verdienen, een meer uitgaan, een lekkerder eten, een weelderiger wonen - wat maar al te vaak gebeurt - dan is er aan de ene kant de trots niet, die een verdieping in het werk zelf mogelijk maakt. En laat ik U verzekeren dat opgaan in je werk, juist door hetgeen wat er allemaal dan geassocieerd wordt met het werk, een geestelijke scholing is van groot belang, terwijl aan de andere kant door de begeerte het steeds vooruit willen in zuiver stoffelijke zin, men buiten de werkzaamheden geen tijd over heeft haast om zich werkelijk en geheel aan geestelijke zaken te wijden. U zult zeggen: dat is pessimistisch. Ge loof mij, zo pessimistisch als U denkt is het niet, want dit proces zal op de duur zichzelf moeten omschakelen op een zodanige wijze dat ook de mensheid tot haar recht komt. Veel van de verschijnselen als vakbonden enz. die in deze moderne tijd zo buitengewoon actief zijn, zijn reeds een teken hiervan; zij zijn het teken dat de mens eisen gaat stellen, dat hij geen genoegen meer neemt met de bestaande toestand. Dat hij die oplossing op het ogenblik in een verkeerde richting zoekt is minder erg, want zolang als de mensheid in een verkeerde richting haar oplossing zoekt, zal zij toch geen vrede kunnen vinden, geen vreugde, geen geluk, en al hetgeen zij tracht te bereiken is uiteindelijk voor haar slechts het symbool van een leven in vredige welvaart, gelukkig en gezond, zonder angst. Dus dat komt vanzelf wel in orde. Maar ondertussen heeft deze toestand toch economische monstrueusiteiten geschapen. Er wordt geproduceerd in zeer grote hoeveelheden. Deze hoeveelheden zijn niet nodig voor het verbruik. Verschillende staten kennen grote opslagplaatsen waar allerhand goederen, producten, zowel van landbouw als industrie, aangekocht worden, omdat men ze nu eenmaal van de markt moet nemen. Ge zoudt zeggen: dan moeten die mensen dankbaar zijn dat hun producten worden gekocht, dat deze mensen dus in ieder geval een waardig bestaan en een waardig leven hebben. Stoffelijk gezien, ja, geestelijk, neen. Of denkt U dat het voor een boer prettig is om hard te zwoegen, om graan te verbouwen, en dan te weten dat het ergens in een silo terecht komt en uiteindelijk, nadat de kwaliteit zo ongeveer verminderd is tot nihil, als varkensvoer ergens heen geëxporteerd wordt? Denkt U dat het een genoegen is om koffie te verbouwen en dan uiteindelijk de beste kwaliteiten te zien rotten in de loodsen of te zien verbranden, om de doodeenvoudige reden dat andere, goedkopere soorten op het ogenblik tegen een bepaalde prijs ingevoerd zijn op de wereldmarkt, en men dus dit wil handhaven? Bestaande toestanden. Dan is er geen vreugde meer, geen trots, wat kan het je dan eigenlijk schelen? Natuurlijk, je hebt je inkomen, maar voor je het weet wordt

je tot een parasiet, je verlangt steeds meer voor minder. Je gaat je niet meer afvragen: hoe kan ik verstandig, in overleg, rekening houdende met de behoeften der mensheid, m'n werk verrichten? Je gaat alleen maar vragen: hoe kan ik zoveel mogelijk verdienen? Een stoffelijke warreling, waarin ook alweer de vreugde van het beroep vaak verloren gaat en de hebzucht een buitengewoon grote rol gaat spelen, onredelijk grote rol. Denkt U aan Frankrijk, denkt U aan de ongezonde economie die daar gevoerd wordt door de wijnbouwers. O, ik kan met die mensen meevoelen; het is niet prettig om wijnstokken die van geslacht op geslacht voortdurend verzorgd zijn, eenvoudig eruit te trekken en wat anders te verbouwen, maar het is toch niet verantwoord alleen. omdat die wijn nu eenmaal er is, die stokken er zijn en de wijn geperst wordt, te verlangen dat een geheel volk aan alcoholica te gronde gaat; en daar lijkt het soms bedenkelijk op. Niet dat ze het zo bedoelen, helemaal niet, maar in feite eisen ze dat, en een hele hoop zullen zich ook dat realiseren, ze zullen zeggen: ja, eigenlijk hebben ze misschien wel gelijk en is het niet goed dat die kinderen al pinard drinken als ze 3 jaar oud zijn, maar, zeggen ze er dan bij, we moeten toch onze goederen kwijt, we werken er toch voor. Ja, dan werk je voor jezelf, niet voor de mensheid, dan sta je a.h.w. als een vijand tegenover de wereld en de mensen; dan kun je het leven van die mensen niet delen, dan kun je ook niet bewust worden. In de oudheid en ook zelfs in de middeleeuwen, zien we verschillende eigenaardige verschijnselen, ook al weer economische verschijnselen, die ons een kleine vingerwijzing geven in de richting waarin het eigenlijk behoort te gaan. Het is eigenaardig dat we van een geestelijke bewustwording, zowel van onze kant gezien, als een intellectuele bewustwording van Uw kant gezien, van de middenstand, eerst kunnen spreken nadat de gilden bestaan. Het zijn niet de verenigingen der handelsheren al zegt men dat wel eens graag, nietwaar? "De Hansa bracht de beschaving naar het noorden", neen, de vaklieden en de gilden die brachten de beschaving. En wat meer is, zij waren streng georganiseerd. U denkt misschien dat een vestigingsvergunning wat nieuws is; in de economie der oude steden bestond een dergelijk systeem. Men moest een erkend meester zijn, en men werd eenvoudig niet toegelaten wanneer het quotum dat nodig was voor de stad aan meesters, reeds vol was. Dus denk niet dat het een volledige anarchie was waarin die geestelijke groei bestond, maar wel bestond er toen dit: elke meester was werkelijk meester van zijn vak, hij had lang geleerd daarvoor; hij was vakman in hart en nieren en elk stuk werk dat hij afleverde, of dat nu een schoen was, een broodje of misschien een stuk steenhouwwerk voor een kathedraal, of een stuk houtsnijwerk voor een patriciërshuis, het was een stuk van z'n eigen wezen, de mens leefde daarin, het was z'n bestaan. En dan spreekt men van een gouden eeuw, een gouden eeuw die, gezien de sociale standaard van Uw dagen, misschien niet zo verguld is geweest als ze wel lijkt, maar aan de andere kant een eeuw die veel meer eigenschappen, juist geestelijke eigenschappen, in de mens tot ontplooiing deed komen dan op het ogenblik. U ziet in de oudheid al evenzeer; wij zien dat op het moment, dat bepaalde groepen van filosofen zich beginnen te verenigen, en steun verwerven van de kunstenaars, die dan gelijk moeten worden gesteld met de meesters van de latere, die heten vakman, maar ze waren ook meestal kunstenaars. Als U het niet gelooft, dan gaat U maar eens kijken in zo'n kerk naar de oude banken, naar die kleine details van steenhouwwerk zo'n gargouille eenvoudig door een vakmanneltje gebeiteld uit een stuk hardsteen enz. Gaat U maar eens kijken, dan zult U zien dat het kunstenaars waren. In die oude tijden waren deze mensen erkend als kunstenaar, dat is het enige verschil. Toen zij georganiseerd waren begonnen zij te streven naar meer kennis, zij moesten leren, om te leren moesten zij ook met anderen in contact komen. De leerlingsjaren in de middeleeuwen betekende vaak een zwerven van stad tot stad, soms door vreemde landen heen, waarbij de afstanden in tijd toen heel wat groter waren dan tegenwoordig. Een reis die U nu in een uur doet, daar deed men vroeger een dag, 2 dagen over enz. Vergeet dat niet. Die mensen die kwamen a.h.w. bij andere mensen binnen in een vreemd land, werkten daar; zij leerden de mensheid begrijpen, zij leerden de zienswijze van anderen accepteren. En zo is het gekomen dat Alexandrië een middelpunt werd van esoterische beschaving en ontwikkeling evenzeer als een vergaarbak waarin alles wat er aan wijsheid bestond op de wereld, uiteindelijk samenvloede. Opvallend is ook, dat oorlogen niet in staat zijn om deze dingen te vernietigen. Soms denkt men dat de economische verschijnselen van een oorlog, zijnde een grote arbeidsschaarste, daarnaast een dwangstelsel en zware heffingen door de staat, beperking van verbruik op verschillende gebieden, dat die gunstig of ongunstig zouden werken. Het is eigenlijk helemaal niet waar. Vreemd genoeg brengt de oorlog een verandering van mentaliteit met zich mee in de volkeren. Degenen die altijd met de massa mee hebben gelopen, die worden er niet beter en niet slechter van, maar het zijn juist degenen die voor zichzelf denken hier of dichterbij naar een hogere waarheid komen of ten onder gaan. En dat is in vredes-tijd al precies hetzelfde. Geestelijk maakt dit niet veel verschil uit. Daaruit zou kunnen blijken dat dus voor de welvaartsfactor event. ook een ideële factor

in de plaats kan komen. Of dat nu een geloof is aan het vaderland, of dat het een gevecht is voor de vrijheid der mensheid, of alleen maar een verzet tegen kerkelijke dwingelandij, zoals het vroeger ook zoveel is geweest, of het een vechten is voor God of voor de duivel, dat maakt minder uit. Wanneer men gelooft in het doel waarvoor men streeft en leeft, dan worden hiermede blijkbaar zeer veel economische verschillen opgeheven. En nu keren we vandaaruit weer een ogenblik terug tot het heden; hoe staat het op het ogenblik? En aan economie en aan leuzen is er voldoende aanwezig. Toch blijkt in vele gevallen bij de mensheid een aarzeling te bestaan om reëel te streven naar een geestelijke bewustwording. De leerstellingen aanvaardt men, maar men aanvaardt ze eerder als een vlucht uit de werkelijkheid dan als een middel om de werkelijkheid te veranderen. En dan kan ik dat alleen maar zo verklaren: de mensheid heeft zoveel dat zij voortdurend vreest het te verliezen; de mensheid heeft aan de andere kant zo weinig vertrouwen in stoffelijke en ideële waarden, zoals ze op het ogenblik op aarde bestaan, dat zij niet willens is zich daaraan te geven, zij staat losgeslagen. Dan wordt haar de esoterische weg vaak geboden als een middel om te vluchten, niet te vluchten voor de wereld of voor zichzelf, maar te ontvluchten aan de leegheid van haar bestaan. Zij wil dit accepteren zolang het blijft bij theorie, maar in de praktijk, in de praktijk komt er vaak erg weinig van terecht. Het geestelijk niveau van deze tijd is behoorlijk hoog, hoger dan het in twee eeuwen bijna geweest is. De wereld mag niet klagen dat ze tekort komt aan geestelijke impulsen, ja zelfs de strijd die de laatste 10 jaren wordt gevoerd tegen de demonische machten die zich over deze aarde voortdurend nog uitstrekken en bewegen van geestelijke zijde, is grootser dan wat in lange tijd gebeurd is. Er is hier werkelijk iets aan de gang wat wonderbaarlijk sterk en groots is, iets wat je slaat a.h.w. met de perspectieven die erin zitten. Je kunt je haast niet voorstellen dat die wereld van vandaag in zo'n korte tijd zo zou kunnen veranderen. Toch zijn de mogelijkheden er, maar die mogelijkheden bestaan alleen wanneer de mens niet meer vraagt in de eerste plaats naar zekerheid, wanneer die mens niet meer in de eerste plaats gaat vragen naar wat de bureu ervan zeggen en niet meer in de eerste plaats nazit te denken over: ja, wat kost het me? Voor geestelijke waarden, mijne vrienden, bestaat geen kostprijsberekening. Een ontwikkeling vanaf praktisch 1890 heeft voortdurend gewerkt in een richting van rekenen voor iedereen. Zelfs degenen die analfabeet zijn kunnen tegenwoordig buitengewoon goed rekenen, getuige de prijzen die op de zwarte markt in Moskou gevraagd worden en in Leningrad. Dus het rekenen is op het ogenblik de vloek van de mensheid. Je kunt niet zeggen: ach, dat is eigenlijk zo onbelangrijk. Je kunt niet zeggen: ik zie dat geestelijk wel zo, maar als ik het nu stoffelijk zo doe dan gaat dat toch ook wel. Er zijn geen twee mogelijkheden wanneer men streeft naar een geestelijk bewustzijn. Er is maar één mogelijkheid: de geestelijke waarheid die je in jezelf beleeft, volledig beleeft, ook uitleven elke dag en elk moment van je bestaan, geen moment het ter zijde schuiven. En als de wereld dat niet leren wil, wanneer de wereld zich vast blijft klampen aan haar huidige gedachtengang, wat zal daar dan het resultaat van zijn? Wel, mijne vrienden, dan is er op het ogenblik een geestelijk niveau bereikt, een bewustzijn, dat zoveel onvrede in de mensen schept, dat ze zelf de economie zullen vernietigen omwille waarvan ze hun geestelijke bewustwording eigenlijk steeds weer uitstellen. Onthoudt U één ding: deze wereld kan tot paradijs worden, maar dat kan zij alleen wanneer elke mens zijn bewustzijn op geestelijk gebied aangaande plichten, verplichtingen en verantwoording, in de praktijk durft uit te leven zonder zich af te vragen of een ander het ook doet en of hij er wel wat voor terugkrijgt. Doet men het niet, nogmaals, dan gaat deze economie ten gronde, omdat de zelfzucht van kleinere groepen, van enkelingen, in staat zijn het werk van millioenen teniet te doen. Een klein beetje politieke omkoperij: "nu ja, het is toch zo erg niet, per slot van rekening we doen er geen kwaad mee", kan vaak schadelijker zijn dan in jezelf bekennen tot de duivel en de zwarte mis opdienen, de zwarte mis lezen. Satanie is niet zo erg als het: nu ja, zo kan het ook wel. Die satanie betekent een geestelijke ondergang, inderdaad, maar dit is nog erger. Dat was in ieder geval een plotseling wel overlegd, met eigen weten afsluiten van de fase: leven in het licht. Maar wat de wereld op het ogenblik vaak doet, dat is langzaam in levende lijve, geestelijk gezien, verrotten. En een structuur waarvan de onderdelen niet sterk meer zijn, die stort in elkaar, begrijpt U? Dan zal de economie zich dus aanpassen aan de toestand die werkelijk bestaat, geestelijk, niet alleen qua weten maar qua bewustzijn, dus qua leven. En dan zal men wel moeten uitleven wat men weet geestelijk, of ten onder gaan. Denk niet dat de economie alleen maar iets is van stoffelijk belang, het is een wisselwerking tussen geest en stof die ook hierin kan worden uitgedrukt in mooie grafieken desnoods. Alles wat er op de wereld gebeurt, alles wat de mensheid maakt, alles wat de mensheid ondergaat, is uiteindelijk een resultaat van haar eigen handelen in harmonie met of in strijd met haar geestelijk bewustzijn en inzicht. En op het moment dat zij tegen zichzelf zich keert, door haar eigen rea-

lisaties eenvoudig te ontkennen en de rug toe te keren, dan vernietigt zij niet alleen geestelijk maar ook stoffelijk hetgeen waarop zij haar hele bestaan heeft gebouwd. En zo, mijne vrienden, is het dan ook duidelijk dat in vele verschillende landen, gezien de verschillende economische verhoudingen, de ontwikkeling van de geest een andere is geweest. Wanneer wij op het ogenblik zien naar b.v. Indië, daarbij begrijpend dan India, Pakistan enz. dan ontdekken wij dat hier de belangstelling voor het materiële groter wordt, dat de godsdienstige eenvoud steeds vermindert, dat men rationeler gaat denken, en dat dit eigenaardig genoeg over het geheel genomen een verbetering is van het geestelijk bewustzijn. Waarom? Vroeger vluchtte men tot de goden, vluchtte men in een fatalisme, omdat men dit leven niet aan kon. Nu, ook al is er nog veel ellende, ook al zijn er nog vele fouten, streeft men ernaar iets op te bouwen, men heeft iets waar men de tanden in kan zetten, men kan iets scheppen. Men wil een staat, een werkelijke staat van mensen zoals ze wonen in dat werelddeel, zoals zij denken en leven, bouwen. Dat kost veel strijd, maar alles wat er bereikt wordt dat is een zekere trots, een zekere vreugde. Daar zal misschien geweld zijn, moord en doodslag, maar vaak juist uit overtuiging en niet alleen meer omdat het roof is of omdat het toch niets geeft. Zo ontwaken de landen van het Oosten op het ogenblik uit een tijd waarin hun grote geestelijke diepte, hun wijsgerigheid - door het Westen zo vaak bewonderd - geworden was tot een vlucht uit een werkelijkheid, omdat de economische verhoudingen eenvoudig niet mogelijk maakten in de praktijk te brengen wat men dacht en leefde. Nu op het ogenblik is dat veranderd, men gaat een andere kant uit. In Indonesië, in Japan en China zijn die veranderingen ook, ook daar verandert er iets, ook daar is een bestaand stelsel omgegooid en wordt de gezapigheid, de rust, b.v. ook het hoofdzakelijk zakelijk denken van de Chinees veranderd. De familiebinding, vroeger alles bepalend in China, krijgt thans een andere gestalte. Denk niet dat de economische en sociale vorm die men daar thans gebruikt, de uiteindelijke zal zijn, maar het is een resultaat geweest van de fouten die het volk zelf heeft gemaakt, en juist hierdoor wordt het wakker geschud en zal het opnieuw beginnen te begrijpen wat de grote filosofen van China hebben gezegd over de waarde van het gedrag, over de juiste wijze van leven, over de wetten langs welke men eigenlijk alle dingen steeds weer moet beredeneren en benaderen. Wanneer die waarde begrepen wordt en ze wordt weer in de praktijk gebracht is niet slechts een examenstof voor mandarijnen, zoals dat nog nieteens zo erg lang geleden was, dan zal zo'n volk ook weer sterk in geestelijk bewustzijn stijgen, omdat het geleerd heeft de daad te verenigen met de bewustwording. De omstandigheden, sociaal en economisch, zijn onmiddellijk gekoppeld aan de wijze waarop het volk zelve uitdrukking geeft aan hetgeen er geestelijk in leeft. De Ver. Staten bevinden zich ook al in een dergelijke overgangsfase, ook daar wordt langzaam maar zeker een drijven naar het sociale - ik wil niet zeggen: het socialisme - maar naar het sociale denken merkbaar; ook daar verandert de tendens van denken en leven. Op het ogenblik ziet het eruit of nog die wereld vaak kinderlijk is, of het een matriarchaat is, waarin de mannelijke kinderen worden geregeerd door twee dingen: een vrouw en het bankboekje. Maar dat is niet zo, dat is een uiterlijke schijn. Ook daar een honger naar andere dingen en, wanneer we het eerlijk moeten zeggen, een vaak meer toegeven aan het verantwoordingsbesef tegenover de naaste dan menig ander volk, zelfs in het oude Europa. Ook daar zal de economie veranderingen ondergaan, veranderingen gepaard gaande met de te grote begerigheid van sommige partijen enerzijds en het streven naar gemeenschappelijke hulp, naar het mede dragen van verantwoording voor het leven van anderen, aan de andere kant. Dan zou ik U de hele wereld voor kunnen leggen, elke wereld weer met haar eigen problemen, Nederland ook met z'n problemen, Nederland met z'n laksheid en z'n gezapigheid, Nederland dat pas wakker begint te worden op velerlei gebied, Nederland dat zeker, ook in de komende jaren nog wel voor Nederland ongebruikelijke crises zal zien. Maar daartegenover ook in Nederland een verandering van denken en naar wij hopen en vertrouwen, een steeds meer tot uitdrukking brengen van hetgeen men denkt en gelooft, wat men geestelijk weet in het leven van de stof en de aldag. En wanneer dat het geval is, dan zal Uw welvaartsniveau er anders uitzien, maar het zal zeker niet minder zijn. Wanneer dat het geval is op de wereld, dan zal de wereld een omgeving scheppen die zo evenwichtig is, juist in economisch, politiek en sociaal opzicht, dat er voor elke mens is weggelegd de vrijheid om te leven zoals hij het zelve goed vindt, de zekerheid dat zijn medemensen hem zullen steunen wanneer het nodig is, de overtuiging dat hij verplicht is om zorg te dragen voor z'n medemensen, een wereld waarin je vrij bent om te werken, maar waarin de vreugde van de arbeid zelf de drijfveer is die tot arbeiden brengt, niet meer het geld. Het geld zal er altijd blijven bestaan, maar het zal in belangrijkheid steeds afnemen inplaats van toenemen. En dan kunnen we een wereld zien die in haar geestelijke bewustwording een grote verbetering betekent. De overgangperiode duurt nog tot het jaar 1966,

dus U heeft nog even de tijd. Volgend jaar al weer eens een crisisjaar, maar U zult er overheenkomen, omdat het niet anders meer kan. Uw wereld, juist door de economische ontwikkeling der laatste honderd jaren, stelt U voor de keuze om te leven zoals ge zijt geestelijk, ofwel ten onder te gaan en Uzelf èn stof-felijk èn geestelijk te vernietigen. Ik ben ervan overtuigd dat deze wereld een goede keuze zal doen; ik ben ervan overtuigd dat de mensheid bestemd is om eens, op deze aarde nog, gelegenheid te geven tot incarnatie voor diegenen die reeds nu ver geestelijk bewust, nog een laatste maal de stof moeten beroeren voor ze opgaan naar het grote licht; daar ben ik eerlijk van overtuigd. En zo, vrienden, heb ik getracht U mijn zienswijze hierover duidelijk te maken. Een volgende maal krijgt U weer een ander aspect voorgezet, waarschijnlijk ook door een andere spreker, want er is veel in de omgeving van de mens wat mede bepaalt hoe hij geestelijk bewust zal zijn en hoe niet. Eén daarvan is zelfs de erfelijkheid van het ras, en als ik mij niet vergis zal dit o.a. de volgende keer ter sprake komen. Thans dank ik U voor Uw gehoor en geef ik het woord over aan een 2e spreker, die een voor U misschien interessanter onderwerp naar Uw eigen keuze zal behandelen. Goeden avond.

De ORDE DER VERDRAAGZAMEN houdt haar bijeenkomsten iedere Vrijdagavond (8 uur) in het gebouw "KEN U ZELVEN", de Ruijterstraat 41, D E N H A A G.
Bezoekt deze regelmatig en introduceer zoveel mogelijk vrienden en kennissen voorzover zij althans serieus van ons werk willen kennismaken.

- x Voorz. Vriend, er is vorige maal blijven liggen het onderwerp: Zoudt U willen spreken over de verhouding tussen magie en mystiek, hun overeenkomst en hun verschil. Zo mogelijk ook over hun toepassing in ons dagelijks leven?
- Nou, dat lijkt me wel mogelijk, ja. Het grote verschil tussen de mystiek en de magie is gelegen in het feit dat de mystiek doordringt in het onbekende gebied om hieruit een persoonlijk bewustzijn te puren, terwijl de magie tracht het onbekende gebied te leren kennen om de krachten daarin aanwezig - voor de rest van de mensen natuurlijk nog onbekend - aan te wenden in zijn eigen wereld en hierdoor bepaalde resultaten tot stand te brengen. Ze hebben dus eigenlijk één ding gemeen en dat is wel het gebied waarop ze zoeken. De mysticus zoekt uiteindelijk de verzinking in het goddelijke, d.w.z. hij zoekt ver boven zijn eigen geestelijk niveau uitgrijpende, waarheden te aanvaarden, waarheden te beleven, die hem in staat stellen om het menselijk bestaan eenvoudig naast zich neer te leggen zelfs, wanneer dat nodig is. Hij gelooft zo'n beetje dat het menselijk leven maar een verschijnsel is van een veel groter bestaan en acht het dus onbelangrijk. De magiër benadert z'n probleem haast op dezelfde manier, ook hij tracht door te dringen in werelden die ver boven en soms ver onder het normaal menselijk bestel liggen; hij gaat de kant uit van goddelijke machten. De wit-magiër b.v. werkt met krachten des lichts, met lichte sferen. Uiteindelijk is elke lichte sfeer een sfeer van God, want dat is een sfeer die naar God streeft en dus alleen zich uit kan als vertegenwoordiger van de goddelijke kracht. Als God het niet goed vindt dan kan zo'n sfeer niet zeggen: "we doen het toch", want dan gaat ze ten onder. De magiër, zoekende naar de krachten, zal dezelfde wereld betreden als de mysticus, maar waar de mysticus neerzit aan de voeten des meesters om te luisteren, probeert de magiër steun te vinden voor z'n onderneming. In vele gevallen merken we dat de mysticus en magiër één zijn. De mysticus, overpijnlijk zoekend naar goddelijke waarheden, naar oplossing van problemen die de mensheid altijd hebben vastgehouden en geboeid, wordt soms in z'n wereld wel gedwongen om werkzaam te zijn. Hij móet helpen, hij voelt dat het niet anders kan; dat is een waarheid die hij boven heeft geleerd, en grijpt dan om te helpen naar de krachten uit de sfeer waar hij eens de lering ontvangen heeft. Echter, de mystiek wordt in sommige gevallen vernederd tot symboliek. Vroeger was het zo dat een mysticus een symbool gebruikte om een gehele voorstelling daaraan te knopen. Nemen we b.v. de bekende driehoek die staat voor de 3 zijden van het zijn, van de opbouw, of als U het liever heeft, de cirkel die staat voor het volmaakte of het bekende teken der oneindigheid: de slang die zichzelf in de staart bijt. Allemaal symbolen oorspronkelijk, die een diepgaande geestelijke betekenis hadden. Maar men heeft dat vaak vergeten. Men is deze dingen gaan gebruiken op een manier die pseudo-magisch is. Men doet of in die symbolen een grote kracht schuilt; men kent daaraan waarde toe. Zoals U in een eedsformule zegt: "zo waarlijk helpe mij God almachtig"; dan roept U volgens het oude gebruik God tot Uw getuige. En het geloof van de oude tijd zegt - magisch principe - dat God U zal vernietigen wanneer ge Hem als getuige van een onwaarheid roept, want God kan niet onwaar zijn en alles wat dus met Hem in relatie wordt gesteld moet waar zijn of demonisch en dus dan ondergaande in de toorn van het goddelijke; daar rust het eigenlijk op. Nu is dat langzamerhand tot een symbool geworden; het is een formule waarmee men aangeeft dat men de waarheid spreekt; of men het doet is soms zeer twijfelachtig. Maar men neemt dan in ieder geval aan dat men het doet. En, zou blijken dat

men het niet gedaan heeft, dan is men ook inderdaad een misdadiger, kan gestraft worden. Nu krijgt men ook de mystiek daarbij, want is het eigenlijk geen mysticisme wanneer wij geloven dat een paar woorden uitmaken of er waarheid gesproken wordt of niet? We zouden verder kunnen gaan. Om iets te noemen van mystiek: medische faculteit is voor de leek over het algemeen een geheimzinnig iets. Een arts is een mens natuurlijk en soms een aardig mens en een buitengewoon interessante vriend, maar zodra het op het beroep aankomt dan is er een grens, die kan men niet zo makkelijk overschrijden, dat is een afgesloten club, een geheim schooltje. Wat men daarbinnen eerlijk en openlijk zal zeggen, dat wordt daarbuiten niet gezegd. Dit is ook weer een soort mystiek, want men gaat nu aan bepaalde dingen die een dokter doet, goede of ook kwade, betekenissen toekennen. Er zijn mensen die, juist omwille van deze terughoudendheid, de arts eigenlijk bannen als een soort gediplomeerde kwakzalver en die het liever met een ongediplomeerde proberen. Aan de andere kant mensen die, wanneer iemand eenmaal maar die academische graad heeft, tegen hem opkijkend als iemand die alles kan. U zult zeggen: "simpele voorbeelden", maar het is eigenlijk toch mystiek, het geheimzinnige dat men zoekt te beleven en uit te leggen, waarbij vaak helaas het oordeel zoek raakt, zolang als dokter, meester of ingenieur voor je naam, uitmaken of je een beschaafd mens bent of niet, zolang als een bankrekening uitmaakt of je een misdadiger bent tegen het volk. Het gebeurt, hoor; als je 2 kwartjes op zak hebt, ben je een vriend des volks, met een half miljoen op zak ben je een misdadiger. Vraag niet hoe je eraan komt. Of het half miljoen eerlijk verdiend is en die 2 kwartjes gestolen zijn, doet er niet toe; die veel heeft is een vijand. Nu ja, dat heb je hier niet hoor, dit systeem, dat is ergens waar ze zo rechtvaardig zijn tegen het volk, dat het volk eraan ten gronde gaat. Dat is weer een andere kwestie. In ieder geval, om kort te gaan, de mystiek van het geval is dus gelegen in het benaderen van het geheimzinnige. De magie daarentegen is het benaderen van het gekende. De magiër stelt krachten aan het werk die niet kenbaar zijn op deze aar-

de, maar die volgens wetten die hij geleerd heeft op deze wereld, bepaalde resultaten tot stand kunnen brengen. En van die magie- ja, als U het niet erg vindt wil ik dat er even bijzeggen - komen we al heel gauw op het bijgeloof. Als U wist hoeveel van Uw bijgeloof mystiek en hoeveel magie was, dan zoudt U zich werkelijk gaan verbazen. Waarom is het getal 13 een ongeluksgetal? Omdat het een bakkersdozjntje is? Welneen, omdat het kabbalistisch staat voor een getal boven de drie-eenheid, oftewel chaos, en gelijktijdig in het getal 4 het dierlijke geeft. M.a.w. iets wat onder het menselijke ligt brengt ongeluk aan. Of je nu door de vloer zakt of niet, dat is bijgeloof dat die dingen daarvan afhankelijk heeft gesteld. Oorspronkelijk was het dus een demonisch getal. Voor degenen die met de demonen werkten werd het een geluksgetal. Onder een ladder doorlopen, waarom eigenlijk? Een ongeluk, weet U dat? Een symbool? Het is heus niet alleen de logische verklaring dat je wat op je hoofd kunt krijgen. Trouwens dat schijnt tegenwoordig gemakkelijk te zijn; er zijn zelfs een hele hoop mensen die boter op hun hoofd krijgen zonder dat er een boterboer in de buurt is. Maar daar gaat het niet over, maar men gaat onder zo'n ladder door en deze ladder is het symbool oorspronkelijk geweest van de opgang tot het eeuwige. Als U vóór een ladder doorgaat kun je dus naar boven, maar loop je er onderdoor, dan komt het in de benedenafdeling. Hoe was die term ook weer die, ik meen het vorig jaar zoveel gebruikt werd? O ja "het stookhuis van onderen", hè? Dus het was niet alleen ongeluk, maar het was a.h.w. de duivel, de demon die juist daar achter de ladder - symbool het hemelwaarts gaande - aanwezig was. Je moet 's nachts niet langs een kerkhof gaan, daar spookt het. Ach, daar zit wel een zekere waarheid in. Soms ziet men daar n.l. vooral schillen, dus van die half dode geesten, laten we het zo maar zeggen. Het werkelijke leven is er allang uit, maar ze hebben nog zo'n beetje dat automatische. Die zie je daar rondgaan en dat is niet prettig. Maar waarom was het kerkhof de plaats waar de duivel regeerde? Omdat de mens vreesde voor de dood, de dood was ondergang, en menigeen die dood is neemt men aan, komt bij Joosje Pek in de leer, en daar moest je voor oppassen. Zwarte kat al evenzeer. Vroeger, magisch gezien, veranderde zich een heks vaak in een zwarte kat en ging dan dansen ergens op de hei, op een bepaalde plaats. Kwam je zo'n kat tegen, dan sprong ze op je schouders, krabde je, jaagde je en als ze de kans kreeg sleurde ze je mee in de danskring, waar je dan wel dansen moest of je wilde of niet, tot dat je er dood bij neerviel. Die zwarte kat die draagt twee dingen in zich, die U op het ogenblik nog kent b.v. U noemt een vrouw met een onaangenaam karakter ook heden ten dage nog vaak een kat, nietwaar? Terwijl zwart het symbool van de duisternis is. Zo is het uiteindelijk dus een zekere karaktertrek waar men voor vreesde, waar de zwarte kat symbool van was. Dat de heks zich lijfelijk in het dier veranderde, was een magische mogelijkheid n.l. de transformatie, het hervormen van het gehele lichaam in een andere en nieuwe struc-

tuur. Dat komt het sterkst tot uiting bij de weerwolf, de weerwolf die mens zijnde, onder bepaalde condities - en eigenaardig genoeg is het volksgeloof nog zo redelijk dat daarbij bepaalde sterrenkundige waarden die negatief zijn, vaak naar voren komen n.l. bepaalde tijden van het jaar bij bepaalde maanfasen- veranderde die mens in een dier, soms volledig soms gedeeltelijk, had macht over dieren enz. Daar zitten wel degelijk magische waarheden in zo'n bijgeloof. Maar wat U op het ogenblik daarvan ziet, och, dat is eigenlijk allemaal verflauwd en verzwakt. U weet zelf niet meer goed waarom; U heeft het altijd zo gehoord. Aan de andere kant echter, kunnen we het ook als een mysticus bekijken en dan zeggen we dit: wij weten dat gelijk gelijk trekt. Wanneer ik uitga en een symbool ontmoet als b.v. een zwarte poes, het symbool dus voor onaangename karaktertrekken, gekoppeld aan demonisch streven, dan bewijst mij dit dat er in mij een toestand bestaat die niet in orde is. Ik ben zelf niet in staat om mijn weg af te leggen, ik moet terugkeren. Zo dacht n.l. de mysticus erover. U ziet alweer het verschil. In het ene geval het geloof aan het ingrijpen van bovennatuurlijke machten van buiten, geleid door een mens event. met behulp van allerhand formules enz., aan de andere kant het geloof aan innerlijke waarden die door het uiterlijk symbool worden gedemonstreerd. In de moderne tijd bestaan er eigenlijk een hele hoop leuzen, symbolen die geëerd worden. Heeft U zich wel eens afgevraagd waarom de Nederlandse maagd b.v. altijd nog in zwang is, waarom Nederland een leeuw heeft enz.? Dat is eigenlijk mystiek d.w.z. hier worden bepaalde esoterische begrippen symbolisch uitgedrukt; dat is de oorsprong van de wapenkunde. U weet het misschien niet, maar de allereerste wapens, die ridderwapens, die heeft men eigenlijk geërfd van het Oosten, en in het Oosten werd vaak zo'n wapen gebruikt om de geestelijke verhoudingen en relaties van een mens, of van een geslacht tot een geest aan te geven. Dus zo zit daar ook weer symboliek achter. En de wapendrager, leeuw, gaf dan ook aan de moed maar ook de geest der woestijn. Uw maagd is het symbool van het volk; dat is esoterisch eigenlijk, want de mysticus die dit beschouwen gaat, kan hieruit concluderen dat het volk zichzelf dus in deze gedaante ziet. Wat dat betreft zou je dus kunnen zeggen dat de Amerikaan omtrent zichzelf overtuigd is dat hij en lange benen en waarschijnlijk ook lange tenen heeft, plus een hoge hoed en een geitesik. De Engelsman daarentegen kent zichzelf als een schijnbaar joviaal maar nogal bulldoggerig type met een zekere vasthoudendheid: John Bull. Frankrijk daarentegen ziet zich als een modieus en gratieus vrouwelijk iets: Marianne. Ja, ik wil niet in de fout vervallen van iemand die wilde spreken over Germania, die uiteindelijk de gestalte van een Walküre heeft en deze dame dikke Berta noemde. Dat is een betiteling die uit de eerste wereldoorlog stamt zoals U weet. Later ontdekken wij ook dat men bij voorkeur spreekt over de beer wanneer men het heeft over Rusland; men gebruikt het als een karikatuur a.h.w., aangeven van de geaardheid enz. Mijne vrienden, dit is eigenlijk reeds mystiek, omdat hier achter het symbool verborgen ligt het begrip dat verder gaat dan alleen stofelijke waarden. En aan de andere kant, magie. Waarom denkt U dat U een vaandel medraagt? een vaandel verdedigd moet worden? Waarom leg je een eed af op het vaandel? Op het ogenblik waarschijnlijk omdat het een symbool is voor het een of ander, ja. Maar het is de achtergrond, de achtergrond die op het ogenblik nog doorklinkt heden ten dage. Oorspronkelijk werd een soort fetisch megedragen. De eerste vandelens b.v. die men gebruikte in het Oosten, waren kleden die in aanraking waren geweest met een heilig graf van de een of andere maraboet. De eerste vandelens die men hier gebruikte waren over het algemeen doeken die bij een offerplechtigheid werden gewijd. Dat gaat zover dat zelfs de Noormannen al een bepaalde gewoonte hadden om hun - ja, hoe moet je dat zeggen - wimpeltjes eigenlijk die zij gebruikten, om die op een bepaalde wijze te wijden. Dan werd er n.l. een drankoffer gebracht en dat werd op de aarde gestort. Daarna werd er een offer gebracht aan de wateren, aan de zee, opdat de goden dus - van aarde en zee - hun gunstig zouden zijn. En als teken werd dat tevens uitgeschud over een vandelentje, een lange reep stof gewoon, en dit werd als symbool megedragen opdat die goden ze zouden kunnen herkennen. Een magische werking dus, het aanroepen van de hulp van de geest. Zo zou ik nog veel verder kunnen gaan. Zelfs Uw verering van de mammon berust in zekere zin op magie. U zult er ongetwijfeld om lachen wanneer ik U vertel dat die dubbeltjes en kwartjes in Uw zak, van een magische oorsprong zijn, maar toch is het zo. Het vroegere goud n.l. is een tijdlang een bewijs geweest o.a. in Egypte, van de gunst van een vorst en deze vorst op zijn beurt was zoon des hemels, dus zoon der goden. En wanneer men dus zo'n stukje goud had, dan gaf dit een zekerheid dat men nooit gebrek zou lijden. Daardoor kreeg het goud z'n waarde, en kwam men van gouden sieraden o.a. tot de gouden spiraalringen die, als ik mij niet vergis de eerste munt betekend hebben o.a. in Uw eigen land. Om de zaak niet te lang te maken, de magie zowel als de mystiek stammen uit een heel ver verleden van de mens. En ondanks het feit dat ze uit zo'n ver verleden stammen, hebben

zij ook heden ten dage nog invloed op het totaal der mensheid en vele der menselijke gebruiken. Echter de mysticus is dezer dagen meer in aanzien dan de magiër, omdat al wat magie heette vroeger, langzaam maar zeker tot wetenschap wordt en dus het overblijvende gebied in vele gevallen niet beheerst wordt of niet voldoende beheerst wordt. Het wordt vaak een beetje kwakzalverij en soms zelfs zelfbedrog. De geheime wetenschappen zijn en blijven wetenschap en waar zij proefondervindelijk bij het wekken der zelfde omstandigheden altijd hetzelfde resultaat kunnen produceren, noemt men het geen tovenarij of magie meer, zelfs wanneer het nog onbegrijpelijk is. De mystiek daarentegen neemt hand over hand toe, want de mystiek, het zoeken naar hoger begrip, soms misbruikt zelfs in deze maatschappij, moet op het ogenblik wel de boventoon voeren, waar de mensheid staat tegenover raadselen die niet meer op te lossen zijn met de rede en die men langs de weg der magie benaderen of verklaren kan, zodat de mystieke gedachte in deze wereld op het ogenblik de boventoon voert, terwijl de magie eigenlijk niet meer als zodanig wordt erkend. Waarmee ik dan hoop dat ik, ondanks het bezwaar dat er altijd aan mijn persoonlijkheid pleegt te kleven n.l. dat ik meer van een grapje houd dan van een ernstig woord (Henri) dat ik ondanks dat alles dan, het onderwerp toch enigszins tot Uw bevrediging heb kunnen behandelen. Nu als jullie er tevreden mee zijn, ben ik het allang, en zou ik dus alleen nog maar willen zeggen: vrienden, pauseer gezellig, drink gezellig koffie en terwijl je het drinkt, vraag je jezelf eens af hoe vaak je je schuldig maakt aan handelingen die eigenlijk thuis horen op het gebied der magie, en hoevele van Uw reacties berusten op mystiek d.w.z. innerlijke reacties die niet uiterlijk kenbaar zijn, maar die door bespiegeling in het "ik" gerealiseerd kunnen worden. En met die laatste deftige woorden geef ik U de kans om gezellig te pauseren. Goeden avond.

VRAGEN, welke nimmer een persoonlijk karakter mogen dragen, kunt U schriftelijk inzenden aan het correspondentie-adres van de Orde der Verdraagzamen, de Ruijterstraat 80, D E N H A A G.
U zult dan te zijner tijd in de VRAGENRUBRIEK het antwoord kunnen vinden.

NA DE PAUZE

Goeden avond vrienden,

Wij zullen thans dan beginnen met de VRAGENRUBRIEK waarin zoals U weet, zuiver persoonlijke vragen niet worden beantwoord, alle andere vragen, zover als de mogelijkheid daartoe op het ogenblik aanwezig is. Mag ik U verzoeken?

x De Rus Notovitch heeft in het laatste kwartaal van de 19e eeuw in Tibet in verscheidene kloosters manuscripten gevonden over het leven van Issa (Jezus) die tussen zijn 13e en 30e jaar in India zou zijn geweest om zich innerlijk voor te bereiden op zijn latere predikingen. Titel der manuscripten: "Het leven van Issa de beste der zonen der mensen". Volgens schrijver liggen in de bibliotheek van het Vaticaan 63 manuscripten welke door missionarissen uit India, China, Egypte en Arabië naar Rome werden gebracht. De schrijver maakt ook melding van de vaststelling van verbindingen tussen de Esseeërs, tot welke occulte secte Jezus behoorde, en het Boeddhisme. Zoudt U ons hierover iets kunnen vertellen?

- Ja, daar kan ik U iets over vertellen. Jezus' leven wordt door de evangelisten practisch alleen beschreven met de wonderbaarlijke geboorte, enkele tussenvallen die buitengewoon interessant en belangrijk zijn, om de goddelijkheid of althans het door God gezonden zijn van Jezus verder aan te tonen en van Zijn openbaar leven. Men verliest daarbij uit het oog dat Jezus in Zijn opvoeding buitenslands in verschillende gemeenschappen o.a. in Egypte, reeds zeer veel geleerd had. Verder verliest men uit het oog dat Hij handwerksman was. En wanneer er dan ook door de evangelist wordt gezegd dat Hij werkte in de werkplaats Zijns Vaders, is dat niet geheel juist. Hij heeft zich n.l. zoals zovele vaklieden in die tijd deden, verplaatst en in verschillende oorden zijn handwerk uitgeoefend. Hij is o.a. geweest bij de berg Sinaï waar Hij in een klooster, dat er toen reeds bestond, zij het dan niet christelijk maar van een esoterisch Joods-Griekse sekte, een tijd vertoefd en is vandaar verder doorgedrongen tot Anan. Vandaaruit is Hij teruggekeerd en deze reis heeft in het geheel ongeveer 6 jaren geduurd. Daarna heeft Hij zich nog o.a. begeven in Westelijke richting in Noord Afrika en heeft daar bezocht het huidige Egypte en is verder tot bijna Tunis doorgedrongen. Zijn belangstelling in het geestelijk leven bracht mede dat Hij altijd weer, waar Hij ook vertoefde, contact zocht met de ingewijden en dat Hij ook door degenen die dergelijke scholingen gaven, of deel van dergelijke groepen uitmaakten, vaak werd aanbevolen aan anderen. Zo heeft Jezus dus stoffelijk gezien de esoterische opleiding gehad die Hem toekwam, die Hij nodig had om in Zijn openbaar leven overtuigd, vanuit menselijk standpunt ook, te handelen en te

spreken. In de eerste jaren der Christenheid waren hierover zeer veel geschriften in omloop. Daar zij echter niet pasten in het schema dat het Christendom voor zichzelf had opgebouwd, zijn zij voor en na aan de omloop onttrokken. Enkele geschriften die zich bevonden in meer noordelijke richting, in Azië, konden echter door de kerk, die daar toen nog geen missies had, niet worden achterhaald. Zij trokken de belangstelling o.a. van de Boeddhisten en werden ongeveer in het jaar 8 tot 9honderd verzameld en ik meen in 922 - ik durf het niet precies te zeggen - van Benares vervoerd naar een klooster aan de karavaanweg die uiteindelijk naar Lhasa voert. Vandaaruit kunnen wij aannemen dat zij, voor een gedeelte over de kloosters verspreid blijvende, grotendeels terecht zijn gekomen in de grote bibliotheek der lhamaïstische monniken in Tibeth en wij weten o.a. dat geschriften over Hem in één van de grootste magische scholen die ook in deze tijd werkzaam zijn, noordelijk van Lhasa, nog vele geschriften hierover aanwezig zijn. Ik kan dus bevestigen dat deze geschriften bestaan. U zult echter ongetwijfeld ook begrijpen dat deze geschriften voor het Christendom, kerkelijk gezien, geen enkele waarde hebben, terwijl hun authenticiteit moeizaam bewezen zou kunnen worden, waar vele dier manuscripten niet oorspronkelijk zijn, maar slechts copieën zijn, zij het dan ook zeer oude. Heb ik hiermede op deze vragen voldoende antwoord gegeven?

x Dank U wel, vriend.

x Polio (kinderverlamming). Nu deze ziekte ook in Nederland weer 2x gemeld is, is het misschien wel van algemeen interesse aan onze vrienden der O.D.V. te vragen: a. wat is de oorzaak, resp. stimulans van deze ziekte? b. waardoor komt deze in Amerika vooral in de hete zomer zoveel, bijna epidemisch, voor en gelukkig (nog) niet zoveel in Europa?

- Dat zij in Amerika meer voorkomt dan in Europa ligt in de leefwijze plus het feit dat het vasteland van Amerika aan grotere klimaatwisselingen onderhevig is dan een groot gedeelte van Europa, zeker West Europa, wat uiteindelijk de vraagsteller waarschijnlijk bedoelt. De oorzaak ervan: polio is viriel d.w.z. polio is een virus dat bij de meeste mensen in meerdere of mindere mate aanwezig is. Het kan door indringing in een wond vooral gemakkelijk in de bloedbaan komen, maar kan ook zelfs oraal binnendringen in het lichaam. Wanneer dit eenmaal opgenomen is, dan kan het door een normaal zenuwstelsel gemakkelijk worden afgeweerd en komt wel tot een zeker leven, maar kan toch niet geacht worden zich snel te vermeerderen en het lichaam te beheersen. Wanneer echter een zenuwuitputting ontstaat d.w.z. dus het kind vermoeid is etc., iets wat in een warme zomer heel vaak gebeurt, ook bij volwassenen trouwens, dan is door die zenuwuitputting het virus in staat om het zenuwstelsel aan te tasten. Hierdoor ontstaat een verandering in de biochemische kwaliteit van een gedeelte der zenuwcellen. En als resultaat hiervan wederom zien wij dan eerst valse reacties optreden, waarbij dus het lichaam niet meer normaal aan de bevelen der hersenen gehoorzaamt, terwijl uiteindelijk verlamming daarvan het gevolg kan zijn. Polio is in de eerste plaats een aandoening van het zenuwstelsel, alle andere verschijnselen, zij het dat deze ook door het virus vaak mede veroorzaakt worden, kunnen secundair worden geacht, waar alleen bij werkelijke uitputting van het zenuwstelsel, polio een kans krijgt zich in het lichaam te uiten. Is dat voldoende?

x Ik dank U wel vriend.

x Kunt U zeggen wat de oorzaak is dat er geen geneeswijze gevonden is voor de vreselijke ziekte: kanker?

- De oorzaak dat er geen geneeswijze wordt gevonden tegen de vreselijke ziekte kanker, is naar ik meen gelegen in het feit dat men op het ogenblik nog te weinig ervaring heeft met de gedraging van een gevormde cel. Kanker is een weefselwoekering waarbij de cel terugkeert tot haar oertype en zich ten koste van het omringende weefsel verrijkt. Dit is o.a. waar te nemen bij foto's van kankerweefsel, waarbij het omringende weefsel bij operatie zich nog gedragend als levend, op het beeld reeds als dood weefsel zichtbaar wordt. Dit komt door de onttrekking van zekere stoffen die de kankercel gebruikt om zichzelf te vergroten en uit te breiden. Naarmate het weefsel meer verzwakt is, kan de kankercel gemakkelijker aanvallen. Een vernietiging van de kankercel is zeer moeilijk te bereiken, vooral wanneer we te maken hebben met kanker in een ver gevorderd stadium. In het beginstadium is kanker te bestrijden door enerzijds een aantal het weefsel versterkende middelen in te geven, in de tweede plaats een versnelde afvoer van afvalproducten uit het lichaam te stimuleren, op de derde plaats de normale toestand van het bloed met kunstmiddelen zoveel mogelijk te handhaven en de kankerhaard door toevoeging van middelen die event. ook nog oraal of door injecties kunnen toegediend, zodanig te verzwakken - het oertype der cel reageert n.l. iets anders dan het levend weefsel - dat een inkapseling van de kanker plaatsvindt. Het omringende weefsel verliest dan de eigengeaardheid, maar het belet tevens de levende kankerwoekering zich uit te breiden, die hierdoor dan slapend wordt. In ernstige gevallen, waar dus

van een inkapseling sprake is, blijkt het dan later betrekkelijk eenvoudig om het beginnende kankergezwell operatief te verwijderen, terwijl men ook tevens door straling, bij voorkeur roterend, zodat niet steeds dezelfde weefsels, behalve de zieke plaats, door de straling worden geraakt, uit te branden en als zodanig door het lichaam te doen verwijderen als afvalstof. Bij meer gevorderde kanker is het jammere dat de kankerwoekering de weg van de minste weerstand neemt d.w.z. dat zij zich zwamachtig vaak vertakt, om op plaatsen waar de minste weerstand aanwezig is hernieuwde gezwellen te vormen. In vele gevallen blijkt het onmogelijk al deze draad fijne vertakkingen van de woekering te verwijderen. Zou men met bestraling hier gaan behandelen, dan bestaat nog de zekerheid dat men weliswaar de hoofdgezwellen kan verwijderen en dus de onmiddellijke oorzaak van het lijden, maar toch niet het volledige kankerweefsel weg kan nemen. Wanneer men echter beter op de hoogte komt met de trillingstechniek en de stralingstechniek, zal men leren stralingen en trillingen zodanig op te leggen aan het lichaam, dat de gezonde weefsels hierdoor niet de z.g. wilde weefsels - waaronder ook kanker behoort - worden vernietigd. Kanker zelf lijkt enigszins op polio in de wijze waarop ze ontstaat. Er bestaat n.l. ook een viriele aantasting die voor kanker kan predestineren, zij kan zelfs erfelijk zijn overgebracht en wel doordat de samenstelling der chromosomen de vatbaarheid reeds overbrengt op het geborenwordende kind en vandaaruit betrekkelijk snel vaak de eerste stoffen worden opgenomen. Zij worden dus niet uitgescheiden door het lichaam of bestreden. Is deze stof eenmaal aanwezig, dan is er nog geen sprake van de ziekte toestand: kanker, alleen van een zeker gepredisposeerd zijn daarvoor. Treedt nu een weefselkwetsing op, dan zal de stof de waarde die de celbouw en vorm bepaalt aantasten, juist in het gekwetste weefsel. Sommige cellen sterven hieronder; dan is er geen kwaad gebeurd. Zou echter een der cellen zijn levenskracht herwinnen of behouden, dan zijn alle restricties die door het lichaam aan de celbouw in een bepaald weefsel wordt opgelegd, weggevallen en dan krijgen wij dus een wildwoekerende cel die, teruggevallen tot het oertype, zich ten koste van het omringende weefsel tracht uit te breiden: voortplanting door celdeling als normaal. Is dit voldoende?

x Ja, dank U wel.

x Zijn t.b.c. patiënten minder vatbaar voor kanker dan anderen?

- De ziekteverschijnselen die met tuberculose gepaard gaan, zijn inderdaad bestrijdend voor het door mij genoemde virus d.w.z. dat dit dus minder mogelijkheden krijgt zich in het lichaam aan te passen en sneller wordt uitgescheiden, dit o.a. door optredende koorts. Verder de veranderde samenstelling van zuurstof en andere gassen zoals ze door het bloed wordt opgenomen, iets wat ook bij t.b.c. vaak voorkomt. Wat dat betreft zult U ook ontdekken dat b.v. diepzeeduikers, die onder een behoorlijke druk werken, laten wij zeggen ongeveer 15 tot 20 meter, evenzeer minder vatbaar zijn voor kanker dan anderen. Dat heeft dus te maken met de ademhaling in hoofdzaak en verder met lichaamstemperaturen, echter mogen wij niet zeggen dat tuberculose opzichzelve de kanker bestrijdt. Is er eenmaal van een kankerwoekering sprake, dan zal tuberculose hier niets aan af of toe doen, het zal echter wel door omstandigheden waaronder kanker tot stand kan komen veranderen en daardoor de mogelijkheid verminderen.

x Dank U wel.

x Is het mogelijk dat, door middel van magnetiseren, kanker beïnvloed kan worden?

- In principe is dit mogelijk, praktisch lijkt het mij een zeer moeilijke kwestie en meen ik dus dat men zeer zeker niet met kanker eerst naar de magnetiseur dient te gaan. Wat de magnetiseur kan doen in een geval van kanker is o.a. het volgende: a. door suggestieve werking plus toevoeging van kracht de pijngevoelens, het gebrek aan welbehagen etc. sterk verminderen, b. door vergroting van de animale vitaliteit van het lichaam, een sterkere bestrijding van de kanker mogelijk maken, hierdoor de juist de kankerhaard omringende weefsels zodanig versterken dat, indien een niet te ver gevorderd proces van woekering heeft plaatsgevonden, een inkapseling mogelijk is; theoretisch - praktisch bijna niet te verwerklijken door de doorsnee magnetiseur - is het verder mogelijk, door het juist concentreren van de gedachte, het weefsel te doen afbreken en door nieuw weefsel te doen vervangen. Wij komen dan echter terecht in verschijnselen die zeer zeker op het gebied van het paranormale liggen, meer nog dan het werk van de magnetiseur. Het doet ons denken aan verschijnselen in bedevaartsplaatsen etc., waar ook dergelijke genezingen mogelijk zijn en vaak nieuw weefsel door het lichaam in buitengewoon snel tempo wordt gevormd. Dus principieel mogelijk, echter praktisch niet zeker en daardoor zeer voorzichtig zijn. Magnetische behandeling alleen dan toelaten of geven, wanneer men daarnaast zeker is van een voldoende medische controle en verzorging.

x Ik dank U zeer.

x Kunt U zeggen op welke manier of de niet-gelovige mens beïnvloed kan worden opdat hij instinctief weet dat hij vechten moet voor een rechtvaardige wereldvrede?

- Hoe kan men een onrechtvaardige rechtvaardigen? Dat is precies dezelfde vraag. Iemand instinctief laten weten dat hij moet vechten voor de wereldvrede is een onmogelijkheid. Iemand vecht alleen voor een wereldvrede wanneer hij overtuigd is, bewust of geestelijk, dus onderbewustzijn plus verdere bewustzijnsgraden en factoren, dat dit noodzakelijk is. Men kan deze beïnvloeding meen ik niet zo gemakkelijk plaats doen vinden, omdat de meeste mensen "vrede" anders interpreteren. Er bestaan op het ogenblik in deze wereld 52 staten die alle het woord "vrede" uitspreken en ik meen dat daaronder tenminste 30 verschillende interpretaties van hetzelfde woord bedoeld worden. Wanneer men spreekt over vrede, dan bedoelt de één een huisje, een stoeltje, een pijpje en een pensioen, en de ander een wereldstaat vol rechtvaardigheid. Dus vechten voor een rechtvaardige wereldvrede vraagt in de eerste plaats een definitie. Ik geloof dat men iemand niet instinctief tot een dergelijke definitie kan brengen, m.a.w. ik geloof niet aan het onbewust vechten voor een wereldvrede. Ik geloof dat elke mens die z.g. instinctief voor een wereldvrede vecht, zichzelf zijn redenen om hiervoor te vechten niet durft realiseren. Ik ben er verder van overtuigd dat het algemene begrip "vrede" uitgedrukt in rust en strijdloosheid, de begeerte is van alle mensen, maar dat ieder dit slechts geïnterpreteerd wil zien wanneer de gevolgen daarvan een voordeel voor het "ik" betekenen. Een ieder zal een wereldvrede die een voordeel voor het "ik" betekent, een rechtvaardige noemen, omdat hij meent recht op voordelen te hebben. Waar iedereen dat zelfde recht meent te hebben, zal een dergelijke rechtvaardige wereldvrede in werkelijkheid de grote wereldstrijd betekenen. Vechten voor een rechtvaardige wereldvrede kan alleen wanneer men bewust is van het feit dat de wereld ten onder zal gaan, tenzij men anderen wil dienen, oprecht dienen, zonder daarvoor iets te vragen. En nogmaals, ik voor mij geloof niet dat dat instinctief kan gebeuren, en ik meen dan ook dat een beïnvloeding in die richting noch van ons uit, noch van U uit mogelijk is. Ik ben ervan overtuigd dat degenen die schijnbaar instinctief zo reageren, bij een nader en diepgaand onderzoek wel degelijk redenen hebben voor hun gedrag en ook wel degelijk deze in hun eigen-ik kennen. Ik hoop dat deze vraag daarmee voldoende beantwoord is.

x Dank U zeer.

x Wat is de esoterische betekenis van dienstbaarheid?

- De esoterische betekenis van dienstbaarheid is als volgt: Ik ben één met het Al en evenals alles wat bestaat, geboren uit God. Wanneer ik ten koste van de wereld rond mij, mijzelve tracht te verrijken, dan zal ik buiten mij meer schade aanrichten dan ik voor mijzelf als voordeel geniet. Het resultaat is dat het totaal, het geheel, verarmt en deze armoede ook op mij terugslaat. Wanneer ik ik daarentegen het geheel dien, verrijk ik door dit dienen ook tevens mijzelve in geestelijk opzicht. Mijn dienstbaarheid is dus een uitdrukking van mijn geloof aan de eenheid aller dingen in God en gelijktijdig aan de overtuiging dat ik tezamen met degene die ik dien, één ben en daardoor mijzelve dien wanneer ik een ander een dienst bewijs. Dienstbaarheid is de wil om te dienen, dienstbaarheid is zeker niet het gedwongen zijn om te dienen, dat het een meer stoffelijke zin heeft dit woord. De wil om te dienen betekent dat men van zichzelf en uit zichzelf geeft, zonder zich te bekommeren om de onmiddellijke resultaten en gevolgen ten opzichte van het "ik" en zijn huidige toestand. De esoterische uitdrukking van "dienstbaarheid" kunnen wij dus christelijk uitdrukken in het bekende, haast teveel gebruikte en misbruikte woord: "Heb Uw naaste lief gelijk Uzelve", want die zijn naaste lief heeft gelijk zichzelf, zal deze dienen zoals hij zichzelf zou dienen en daarmee de juiste dienstbaarheid t.o.v. het goddelijke tonen in de schepping. Is dit voldoende?

x Ja, ik dank U zeer.

x Voorz. Vriend, er zijn geen vragen meer. Dan mag ik misschien eindigen met onze bijzondere waardering uit te spreken, namens allen, voor de wijze waarop U deze vragen beantwoord hebt.

- Ik weet niet of die waardering mij toekomt, want een vraag beantwoorden is niet moeilijk, maar een vraag zo te beantwoorden dat het antwoord dat men weet, gelijk is aan het begrip dat men een ander daarvan geeft, dan heeft men iets bereikt. En wanneer ik het weten in een ander kan vergroten, dan vergroot ik slechts de steun die die ander voor mij kan zijn bij een verdere bewustwording. Daarom is dank, hoezeer ook geapprecieerd, waardering, hoe strelend ook voor mijn persoonlijkheid, overbodig. Want, mijne vrienden, staat U mij toe een paar woorden voor mijzelf te spreken aan het einde van deze rubriek: Wij zijn allen één; ik leef in een andere wereld dan U, maar die wereld is geboren uit mijn bewustzijn, zoals Uw wereld uit Uw bewustzijn geboren is. Al deze dingen kunnen weer teruggebracht worden tot één waarheid die voor ons allen gelijk is. En juist het besef van deze waarheid brengt ons ertoe om kloven tussen werelden te overbruggen, om elkaar bij te staan waar wij kunnen, om dankbaar te zijn voor elke gelegenheid die ons gegeven wordt een ander te dienen en zo ook zelve te

stijgen, want wij zijn één in God. En wanneer we deze eenheid bewust kunnen realiseren, dan zullen wij daardoor in staat zijn onze Schepper te benaderen, zoals het voor ons alleen niet mogelijk is. Ik dank U dat U ook deze woorden aan heeft willen horen en geef het woord over aan de laatste spreker van deze avond.

ABONNEMENT OP ONS WEKELIJKS VERSLAG. Door storting van f 5.20 op giro 517676 ten name van J. Rientjes, Havenkade 60, Scheveningen (telefoon: 55 4162), verzekert U zich gedurende 10 weken van de ontvangst van ons orgaan dat 50 cents per nummer kost.
VAN ALLE REEDS VERSCHENEN NUMMERS HEBBEN WIJ NOG EXEMPLAREN IN VOORRAAD!

Goeden avond vrienden,

Wij gaan deze bijeenkomst besluiten met HET SCHONE WOORD. Ik zou daarvoor gaarne ten hoogste 3 onderwerpen, zo kort mogelijk uitgedrukt, van U willen hebben.

x LEVENSVREUGDE - EENZAAMHEID - WIL - LIEFDE.

- Ik dank U.

Levensvreugde, eenzaamheid, wil en liefde kunnen wij samenvatten in het volgende tableau:

Een kluizenaar, een mens die eenzaam leeft op de bergen, omgeven misschien door wat natuur, en verder slechts kennend de stilte, die ten hoogste eens per maand door wat menselijke stemmen aarzelend wordt verbroken. Eenzaam, zeer eenzaam is zo'n mens, eenzaam tenminste in de zin waarin de mens dat ziet. In het begin heeft de stilte hem zwaar gedrukt en was voor hem het woord waar, dat geschreven staat in een der oude boeken:

De stilte zweeft, de stilte roept,
De stilte weegt mij zwaar als lood;
De stilte hol en leeg en kil
Herinnert aan de dood.
De stilte lijkt een vijand mij,
En toch maakt ons de stilte vrij.

Hij heeft moeten strijden; het was niet eenvoudig om daar eenzaam en afgezonderd te wonen, terwijl de storm huilt in de bergen, terwijl donderend een steenlawine neerkomt. Waar het flakkerende vuur slechts een kleine rode gloed werpt in een diepte van zwart die vol schijnt te zijn met geesten en demonen. Maar deze mens wilde verdergaan, hij wilde bereiken, hij wilde deze stilte, in deze eenzaamheid vinden de kracht om zichzelf te beschouwen; hij wilde komen tot bewustzijn, hij wilde de waarheid van het leven zien. En langzaam aan is de stilte tot een vriend geworden. Wanneer er stilte is, wanneer alles zwijgt, dan luistert die kluizenaar, en uit de stilte komen vreemde stemmen en melodieën hem toezweven. Het is of de stilte spreekt en die stilte spreekt woorden zo heilig en gewijd, dat geen enkele klank ze verbeelden kan. En dan wordt het leven mooi. In zijn eenzaamheid vindt hij een nieuw bewustzijn en een nieuw bestaan. Maar in hem brandt, ook nu voor het eerst bewust, liefde voor de wereld die hij heeft verlaten en verworpen. En dan gaat zo'n mens terug, terug onder de mensen. Dan gaat hij door de straten, dan steekt hij z'n bedelnap uit en vraagt om wat voedsel; dan zegent hij en spreekt, dan dient hij de mensen en het leven is hem één vreudig festijn. En toch, wanneer je hem ziet gaan is hij eenzaam, want zijn leven is eenzaamheid. In de verlatenheid heeft hij iets groters gevonden, iets heiligers; hij heeft gevonden God en daarom is hij eenzaam, want de mensheid kan niet begrijpen wat in hem leeft. Maar hij kan het leven begrijpen en verstaan en daarom is het leven vol en vreugdig, één gouden schaal die elke dag opnieuw aanbiedt, gevuld met de schoonste edelstenen die er zijn: de glimlach en de traan van de mensheid. Zoals deze kluizenaar zijn ook wij over het algemeen bang voor de stilte en voor de eenzaamheid. Wij kunnen de stilte nog verdragen wanneer wij weten dat we ze verbreken kunnen. Wanneer er niets meer blijft dan een lege echo die eigen woorden terugslingert, dan ben je bang en bevreesd. En toch, mijne vrienden, is er een kracht die ons in staat stelt die eenzaamheid te dragen en dat is, wanneer we onze wil daarachter zetten, wanneer we zeggen: ik voel mij wel eenzaam, maar er zijn krachten die bij mij zijn, ik ben niet alleen, en dan met de wil Uzelf dwingt om daarop te concentreren, om ze te begrijpen, zoals deze kluizenaar vaak gevestigd heeft en gemediteerd in zuivere angst dat hij terug zou gaan naar de mensheid, dat hij niet zou kunnen volbrengen de bewustwordingsgang die hij gekozen had. En zo kunnen wij dan in onze eenzaamheid begrip krijgen voor anderen. Niet de nijd, het "zij hebben meer dan wij", maar een begrip voor hun vreugde, voor hun lach en als het ware zelf meebeleven dan al hetgeen wat er in de wereld gebeurt, het helpen waar je kunt, zonder te verwachten dat men je begrijpt, zonder te verwachten dat men je nu op zal nemen en tot een eenheid maken

met een gezelschap, zodat de eenzaamheid voorbij is. Verdergaan en in jezelf de kostbare gedachte van hogere waarde steeds als een heiligdom dragen, dan kun je uit die eenzaamheid komen tot een bewustwording zo groot, dat het leven één vreugde is en meer dan wat de mensheid leven noemt, want dan is leven en dood gelijk. Zo lang ge bestaat is Uw bestaan vreugdig, want uit de eenzaamheid heeft tot U gesproken de stem van het scheppen, de stem van al wat werkt, wat de onmiddellijke uiting is van Gods scheppingskracht. En dan zult ge misschien eens voor Uzelf durven herhalen wat een Chinees' filosoof neerpenseelde op een muur toen hij door de rijstwijn bezeten, een ogenblik het masker afwierp:

Slaaf ben ik van het leven,
Slaaf van het begeren
En toch ben ik meester
En meer nog dan dat,
Want ziet, ik ben eenzaam
En de eenzaamheid geeft gaven
Kostbaarder dan stenen
In goud gevat.
Ik wil me aan de beker laven
En zien der wereld levensvreugd.
Ik zie de mens ten grave dragen
'k Voel in mijzelve eeuw'ge jeugd.

Want zo is het: Wie de eenzaamheid leert zien als een bezit, dat je in staat stelt om verder door te dringen dan een ander, die begrijpt dat eenzaamheid niet betekent verlaten zijn, maar alleen in staat zijn verder op te gaan, die vindt de werkelijke vreugde van het bestaan en het leven, en die houdt ze dierbaar; die zal een moment z'n eenzaamheid verlaten en terugkeren, maar toch weten dat dit slechts schijn is en het andere werkelijkheid, omdat eenzaamheid zoals een mens dit uitspreekt en een geest het voelt, in werkelijkheid kan zijn voor iemand die bewustzijn nastreeft: één zijn met God. En dat, mijne vrienden, is iets wat wij allemaal nastreven. Het is misschien voor ons nog niet het moment om de eenzaamheid te zoeken, maar wanneer ze ons wordt opgelegd, dan zullen we ze gebruiken als één van de vele sleutels die de poorten van hoger sferen ontsluiten en ons een bewustzijn geven waar we naar verlangen, ons levensvreugde schenkt altijd weer opnieuw. Niet om de dingen van het leven maar omdat het leven zelve, ons leert met de wil het leven te richten op één doel. En dan zullen wij erkennen hoe de liefde van de Schepper, juist door onze eenzaamheid, in ons werkzaam wordt boven alle dingen.

Dat, mijne vrienden, is mijn slotwoord voor deze avond. Ik wens U allen een gezegende huisgang en een zeer gezegende nachtrust. Goeden avond.

Van de band overgenomen en gestencild door J. Rientjes Type- en Copieerrichting HAVENKADE 60 - SCHEVENINGEN Telefoon : 55 41 62
